

השנה שחוללה שינויים בדיני העבודה בישראל

הכרה בוועדי עובדים פנימיים ועצמאיים, פרסומים על הסכמי השתקה, קיום משחקי כדורגל בשבת, הרחבת הפנסיה לכלל העובדים והגדרה חוקית לתופעה של התעמרות במקום העבודה • שמונה עורכי דין מתחום דיני העבודה מסכמים את ההתפתחויות החשובות בענף בשנה החולפת – ומנסים לנבא מה יקרה בתחום ב-2017 • ז'נאן בסול

"השוויון במימוש הזכות להורות יורחב"

"ההתפתחות המעניינת ביותר במשפט העבודה ב-2016 נעוצה בשני תיקי נים לחוק עבודת נשים, שנוי עדו לצמצום פערים בין גברים לנשים ולקדם שוויון במימוש ההזרות בין בני זוג", אומרת עו"ד מיה שניידר. "התיקון הראשון, הידוע בכינויו 'חופשת אבהות', העניק לאבות זכות להיעדר מהעבודה למשך חמישה ימים מהיום שלאחר לידת בת הזוג. התיקון השני כלל שינוי טרמינולוגי של המונח 'חופשת לידה' למונח 'תקופת לידה והורות'. תיקון זה קבע כי לבני זוג תינתן האפשרות לחלוק את 'שעת ההנקה' המסורתית (הזכות להיעדר מהעבודה שעה אחת ביום במשך ארבעת החודשים שלאחר תום חופשת הלידה) בהתאם לבחירתם. 'אמנם מדובר בתיקונים צנועים יחסית, אבל יש בהם כדי להעיד על מגמה, הבאה לידי ביטוי בשנים האחרונות בשיח הציבורי, בכל הקשור למעורבות אבות בגידול ילדים והתאמת שוק העבודה להורים."

עו"ד מיה שניידר

משרד: אפשטיין רוזנבלום מעוז (ERM) עורכי דין התמחות: דיני עבודה ותחומים אחרים
מספר עו"ד: 31
במשרד:

ב-2017 אני צופה כי תימשך המגמה הזו, וניתקל ביותר ויותר הצעות חוק לקידום המימוש של זכות ההורות והשוויון. כמו כן, להערכתי תושלם השנה בחינת הסוגיה של גיל הפרישה לנשים וחוק גיל הפרישה יתוקן ויועלה, באופן הדרגתי. לא ניתן לנתק את סוגיית גיל הפרישה מנושא קידום השוויון בין המינים בשוק העבודה. עם זאת, חשוב קודם לבסס את נושא השוויון – ורק אז לפעול להעלאת גיל הפרישה."

"דרוש תיקון לחוק הטרדה מינית"

"שני דברים גדולים התרחשו בדיני העבודה ב-2016: האחד הוא הרחבת התשתית הפנסיונית הניתנת לכלל העובדים במשק, והשני הוא הגבלת שכר הבנקאים וקשירתו לשכר הנמוך ביותר באותו מקום עבודה", אומרת עו"ד אורלי אבירם. "בנושא הפנסיוני, הביאה החקיקה להגדלת שיעורי ההפקדות לכלל העובדים עד לשכר הממוצע במשק. חקיקה זו פועלת בראש ובראשונה לטובת העובדים החדשים. במקביל, טיפלה החקיקה גם בשכר הבכירים בגופים פיננסיים, על רקע טענות בדבר גובהו המופרז וחולשתם של מנגנוני הפיקוח בגופים אלה. ב-2017 יידרש טיפול בשני נושאים אחרים: בעקבות הפסיקה בעניין חברת פלאפון, בתי הדין אוסרים על מעסיקים להתערב במהלך ההתארגנות, ועל מעסיקים הוטלו קנסות בגין פגיעה בהתארגנות. המצב דורש תיקון והתאמה, ומן הראוי שהעובדים יהיו מודעים לסיכונים. כמו כן, דרוש תיקון לחוק למניעת הטרדה מינית, שקבע, בין השאר, כי מעסיק חייב לקיים בוע דרך יעילה להגשת תלונה. יש להעביר את בירור התלונות ל'ממונה', שתתמנה על ידי המדינה, ותהיה בעלת הכישרון הנדרשים לכיצוד התפקיד."

צילום: שחף הבר

עו"ד אורלי אבירם

משרד: נ. פינברג ושות' התמחות: דיני עבודה. המשרד מייצג מעסיקים בלבד
מספר עו"ד: 42
במשרד:

"נפתח המרוץ להעלאת גיל הפרישה"

"ב-2016 התעורר הדיון בנושא העלאת גיל הפרישה לנשים, אומרת עו"ד דפנה שמואלביץ. "במאמר מונחה הוועדה בראשות אמיר לוי, שהמליצה כי גיל הפרישה לנשים יועלה ל-64 במתווה מודרג על פני שמונה שנים, נוסף על כלים משלימים להעלאת גיל הפרישה ועידוד תעסוקת מבוגרים. "ההשלכות להעלאת גיל הפרישה מתבטאות בעלויות נוספות על המעסיקים, שיידרשו להעסיק נשים שנתיים נוספות ויימנעו מפיטורי עובדת ותיקה. מצד העובדת, רחיית גיל הפרישה תאפשר הגדלת הצבירה הפנסיונית. ועדת הכספים החליטה לרתוח את העלייה האוטומטית בגיל הפרישה, אבל כל עוד לא תוקן החוק, יעלה גיל הפרישה בינואר 2017 ל-62 וארבעה חודשים, ובהדרגה ל-64. ב-2017 אני צופה שבית הדין ימשיך לפתח את ההלכה בנוגע להתארגנויות ראשוניות. נושא נוסף שיעסיק את בתי הדין הוא שאם לוח הקשורות בהתפתחויות הטכנולוגיות במקומות העבודה, כמו שימוש ברשתות לצורך גילוי מידע או מעקב אחר עובדים; ושימוש של ארגוני עובדים ברשתות חברתיות."

צילום: רמי זרנגר

עו"ד דפנה שמואלביץ

משרד: רובין שמואלביץ תחום התמחות: משפט עבודה קיבוצי ופרטי
מספר עו"ד: 8
במשרד: 8 שותפים ו-22 עורכי דין שכירים

"המעסיק יכול לבחון את מעמד הוועד"

"המהלך הגדול ביותר בדיני העבודה ב-2016 היה פסיקתו של בית הדין הארצי לעבודה, שמאפשרת למעסיק לבחון את מעמדו של ארגון עובדים כארגון יציג, לאחר הכרזה והכרה בייצוגיות", אומרת עו"ד סיגל פעיל.

"חשיבות הקביעה היא בכך שעד כה פסיקותיו של בית הדין לעבודה עסקו בעיקר בחובות המוטלות על המעסיק ובהגבלות מחייבות אותו כתוצאה מהתארגנות עובדים בחצרו – ואילו כאן מדובר בחיזוק וכותו הניהולית של מעסיק, כשמתעורר חשש סביר כי ארגון העובדים שמולו מתנהלת מערכת היחסים הקיימת בוצית אינו עוד ארגון יציג.

"לפי פסק הדין, מעסיק רשאי לפנות לארגון העובדים ולבקש נתונים עדכניים על יציגותו, וככל שמתברר כי היציגות פקעה, תפקע עמה גם החובה בניהול משא ומתן קיימת. עוד הודגש כי חובת תום הלב במערכת יחסים קיבוצית היא הדדית, ולפיכך גם ארגון עובדים, היודע כי איבד את יציגותו, מחויב ככלל למסור הודעה על כך לעובדים במקום העבודה ולמעסיק.

"ב-2017 צפוי להיות מוגש הליך סכסוך בין ארגוני, בין ארגון המורים לבין הסתדרות המורים (שבו גם מעורבת עו"ד פעיל; ז"ב), על יחידת המיקוח של מערכת החינוך בישראל. הרבר ישפיע ללא ספק על כל ציבור המורים ועל כל תלמידי ישראל, וכמובן גם על הזכות של כל עובד לבחור את ארגון העובדים שייצג אותו".

צילום: אורי כרמי

עו"ד סיגל פעיל

משרד: סיגל פעיל ושות'
תחום: ייצוג עובדים ומעסיקים, בתחום משפט העבודה האישי והקיבוצי
מספר עו"ד במשרד: 7

"התעמרות הוכרה כעוולה בת פיצוי"

"ב-2016 נרשמו כמה אירועים ושינויים מרתקים בתחום משפט העבודה, אומרת עו"ד תמר גולן. "העיקריים מביניהם הם הגדרת שיעורי התשלומים הפנסיוניים במסגרת הסכם קיבוצי, וכן הנחלת דוקטרינת התעמרות בעבודה מכוח חקיקה שיפוטית בפסק הדין בעניינו של מני נפתלי, שבו הכיר בית הדין לעבודה בהתעמרות תעסוקתית כעוולה בת פיצוי.

"נוסף על כך, עלתה בשנה החולפת שאלת אכיפתו של חוק שעות עבודה ומנוחה בכל הקשור לאיסור עבודה בשבת במשחקי כדורגל. בסוף 2015 עתרו כמה שחקני כדורגל בליגה הלאומית לבית הדין לעבודה ברישה שלא לשחק בשבת. במסגרת הדיונים הבהירה השופטת גיל צריכין כי כדי לקיים משחקי כדורגל נדרשת המינהלת להתיר עבודה בשבת, ובהיעדר היתר, קיום המשחקים מהווה עבירה על החוק. בכך העבירה השופטת את תפוח האדמה הלוהט לידי המערכת הפוליטית. בעוד הליכים אלה הסתיימו בהסכמות, בימים אלה הוגשה לבג"ץ עתירה נגד קיום משחקים בשבת גם בליגת העל. ככל הנראה, הדיון בנושא יתקיים רק ב-2017, כך שצפויות בשנה זו הכרעות כבדות משקל בנוגע לתרבות הספורט והפנאי בשבת, ונקבל פסיקות עקרוניות בנושא. אני מניחה שיהיו גם שינויים בפסיקות בנושא זכות ההתארגנות, ואולי גם יתחזקו הפסיקות לגבי הט"רדות מיניות".

עו"ד תמר גולן

משרד: תמר גולן ושות'
תחום: משפט העבודה הפרטי והקיבוצי
מספר עו"ד במשרד: 11

"העיסוק בפרטיות בעבודה יימשך"

"ברוב הארגונים כיום יש מחשבים ומערכות טכנולוגיות חכמות שהעובדים עושים בהם שימוש לצורכי מילוי תפקידם. שימוש העובדים באמצעים אלה מעורר שאלות שונות לגבי ביטחון פרטיותם במקום העבודה, כמו פריטיות העובד בעת השימוש במחשב ובאינטרנט, מעסיק קב אחרי שעות העבודה של העובדים באמצעות מערכות ביומטריות ומערכות אחרות העומדות לרשות המעסיק, אומרת עו"ד מרי ציון.

"באוגוסט פירסמה הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע של משרד המשפטים טיוטת הנחיה להערות הציבור בנוגע לשימוש במצלמות המעקב במקום העבודה ובמסגרת יחסי עבודה. על פי הוראות הנחיה, שקובעות כי עומדת לעובר זכות לפרטיות גם במקום העבודה ומתוות גם כמה כללים מנחים בנוגע לאופן שבו על המעסיקים לנהוג בסוגיה של שימוש העובדים בתיבות דואר אלקטרוני – נושא הפרטיות במקום העבודה ממשיך להעסיק את שוק העבודה.

"השינוי המשמעותי הצפוי ב-2017 קשור ברגולציה שאמורה להיכנס לתוקפה בעניין התשלומים לקופות הגמל, הפעלת המס' לקה הפנסיונית והסדרת היחסים עם מנהלי ההסדר הפנסיוניים".

צילום: נמרוד גליקמן

עו"ד מרי ציון

משרד: ברנע ושות'
תחום: התמחות: כלל תחומי המשפט
מספר עו"ד במשרד: 70

"יותר הכרה בארגוני עובדים עצמאיים"

"אחד החידושים הגדולים של השנה נמצא בפסק דין מודיעין אזרחי, שבו בית הדין הארצי הורה לראשונה לבדוק עובדות אם ארגון העובדים פועל למען טובת העובדים, כדי להכריע בשאלה אם לאשר תובענה ייצוגית נגד המעסיק, אומר עו"ד גל גורודיסקי.

"עד לפסק דין זה רחצה בית הדין הארצי תביעות ייצוגיות, כשהוא מסתפק בהצהרה של ארגון העובדים שהוא פועל לטובת העובדים, בלי להפיל עיל מבחנים לבדיקת תפקודו. בית הדין קבע שנוצרו נסיבות המחייבות בחינה מחודשת של השאלה, והחזיר את התיק לבית הדין האזורי לבירור השאלה. בהתאם לתוצאות הבירור ייקבע אם יש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית. בעקבות פסק הדין יירד רשו ארגוני העובדים להוכיח בעובדות את פעולתם לטובת העובדים.

"ב-2017 אני צופה שיוגשו יותר תביעות להכרה בארגוני עובדים עצמאיים – כאופוזיציה להסדרות הכללית, ושבית הדין לעבודה ישנה את גישתו כלפי ארגוני נים מסוג זה".

צילום: רותי מבורך

עו"ד גל גורודיסקי

משרד: גורודיסקי ושות' עורכי דין
תחום: דיני עבודה ופנסיה, תביעות ייצוגיות.
המשרד מייצג עובדים, ועדים וארגוני עובדים
מספר עו"ד במשרד: 9

"התרבו צווי ההגנה לחושפי שחיתויות"

"במהלך 2016 העניק היועץ המשפטי לממשלה יותר צווי הגנה לעובדים שחושפים שחיתויות במקומות העבודה, יחסית לשנים קודמות", כך אומרת עו"ד נעמי לנדאו.

"היועץ המשפטי בעצם הודיע לעובדים שיש להם מי שיגן עליהם אם יחשפו שחיתויות, ושהם לא יהיו חשופים לסכנת פיטורים.

"ב-2017 צפוי חידוש משפטי במארג היחסים בין עובד למעסיק, והעברת עריכרים מכלל המגזרים להעסקה ישירה כחלק חיוני ממערכת יחסי עבודה בריאים לאורך זמן. יחסים אלה יוצרים יציבות תעסוקתית, החשובה הן למעסיק והן לעובד, ונקודת הפתיחה לכך היא חוק סוף שבוע ארוך.

"נוסף על כך, אני מצפה לראות הסכמים שמפחיתים את שעות העבודה וקובעים רף לשעות עבודה שמעסיק יכול לדרוש".

צילום: סטודיו גילי ומירי

עו"ד נעמי לנדאו

משרד: נעמי לנדאו ושות'
תחום: התמחות: דיני עבודה. המשרד מייצג בעיקר עובדים
מספר עו"ד במשרד: 10